

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЕКСПЕРТНА СЛУЖБА МВС УКРАЇНИ**

**ОСНОВНІ СПОСОБИ ДРУКУ ТА ЕЛЕМЕНТИ ЗАХИСТУ
СВІДОЦТВ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
ДЕЯКИХ КРАЇН ЄС (ПОЛЬЩА, ЛИТВА)**

Методичні рекомендації

Дніпро
2023

УДК 343.983.25
О 75

*Ухвалено до друку Науковою радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
протокол № 2 від 19 жовтня 2022 р.*

Рецензенти:

Чорноус Ю. М., професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
Вакулік О. О., доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Чаплинський К. О., завідувач кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
Коротаєв В. М., директор Дніпропетровського НДЕКЦ МВС України, академік Української академії наук кандидат юридичних наук, доцент.

Автори:

Бідняк Г. С., доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції;
Гуртовий В. М., старший судовий експерт сектору почеркознавчих досліджень відділу почеркознавчих досліджень, технічного дослідження документів та обліку лабораторії криміналістичних видів досліджень Дніпропетровського НДЕКЦ МВС;
Репешко І. Ю., старший судовий експерт сектору технічного дослідження документів та обліку відділу почеркознавчих досліджень, технічного дослідження документів та обліку лабораторії криміналістичних видів досліджень Дніпропетровського НДЕКЦ МВС;
Сидоров О. А., проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений економіст України.

О 75 Бідняк Г. С., Гуртовий В. А., Репешко І. Ю., Сидоров О. А. Основні способи друку та елементи захисту свідоцтв про реєстрацію транспортного засобу деяких країн ЄС (Польща та Литва): метод. рек. Дніпро : ДДУВС, 2023. 32 с.

ISBN 978-617-8032-97-5

В інформаційному листі наведено детальний опис бланків свідоцтв про реєстрацію транспортних засобів Республіки Польща та Республіки Литва, а також чіткі та інформативні зображення елементів захисту та способів друку, що використовуються під час виготовлення цих бланків.

Робота розрахована на працівників експертних підрозділів, що проводять судову технічну експертизу документів, фахівців в галузі кримінального права, процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, науковців, викладачів, курсантів, студентів, слухачів, аспірантів і ад'юнктів закладів вищої освіти системи МВС України та інших юридичних закладів.

© Автори, 2022
© ДДУВС, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
РОЗДІЛ 1. ТЕХНІЧНИЙ ОПИС БЛАНКА СВДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	6
1.1. Основні зображення зі способами друку та схема зон персоналізації бланка свідництва.....	6
1.2. Спеціальні елементи захисту бланка свідництва.....	11
РОЗДІЛ 2. СВДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА	14
2.1. Основні зображення зі способами друку та схемами зон персоналізації бланка свідництва.....	14
2.2. Спеціальні елементи захисту бланка свідництва.....	23
РОЗДІЛ 3. ТИПОВІ СПОСОБИ ПІДРОБКИ СВДОЦТВ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ДЕЯКИХ КРАЇН ЄС	26
3.1. Повна підробка за допомогою копіювально-розмножувальної техніки.....	26
3.2. Часткова підробка (внесення змін до первинного змісту).....	27
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ВСТУП

В Україні за останні роки збільшилась кількість вживаних автомобілів, які ввезені та експлуатуються на території України з країн Євросоюзу, зокрема, Польщі та Литви, через низку причин, втім, переважно через їх значно нижчу вартість на іноземних авторинках по відношенню до вітчизняних. Створення чималої кількості кримінальних схем з купівлі-продажу таких автомобілів має негативні наслідки, які необхідно враховувати під час формування доказової бази, де значна роль належить саме документам.

Основним документом, що супроводжує транспортний засіб, який ввозиться на територію України, є свідоцтво про його реєстрацію (далі свідоцтво про РТЗ), яке є одним із найпоширеніших об'єктів дослідження технічної експертизи документів серед іноземних бланків.

Бланк свідоцтва про РТЗ взагалі – це аркуш паперу (або пластику) з нанесеними поліграфічним способом текстом, графами, малюнками, спеціальними елементами захисту (захисною сіткою, мікродруком, УФ- та ІЧ- захистом, тощо) або іншими необхідними елементами, призначеними для упорядкування документа за встановленою формою. Він повинен бути оформлений належним чином із заповненням відповідних реквізитів. Реквізити – це сукупність необхідних ознак, що властиві тільки цьому документу: номер документа, персональні дані (дата видачі, відомості про власника та автомобіль, терміни дії), відбитки печаток і штампів тощо.

Експертна практика стикається як з повною, так і з частковою підробкою такого роду документів. Під час експертних досліджень свідоцтв про РТЗ Республіки Польща та Республіки Литва постають проблеми науково-методичного, теоретичного й організаційного характеру, зокрема:

- обмеження та брак офіційної інформації та довідкової літератури з детальним описом дійсних бланків та їх захисних елементів;
- відсутність достовірних зразків бланків свідоцтв, інформації щодо реквізитів виробника цих бланків;
- відсутність у судовій експертизі визначення поняття «підроблений», оскільки воно є невичерпним лише дійсністю бланка, а містить відповідність установленому порядку оформлення документа, для чого виникає необхідність у дослідженні реквізитів (персональних даних, відбитків печаток/штампів, рукописних записів і підписів);
- брак вичерпної інформації щодо способів друку персональних даних у конкретних підрозділах видачі документів, дійсних та знятих з експлуатації печаток, штампів, підписів уповноважених осіб;
- відсутність у розпорядженні судових експертів технічних приладів для зчитування кодової інформації.

Наведений перелік, безумовно, не є вичерпним і в певних аспектах може викликати дискусійні питання не тільки в експертній спільноті. Одночасно і працівникам правоохоронних органів для вчасного виявлення зазначених документів, використання повної інформації щодо зазначених документів в подальшій професійній діяльності, призначення та направлення для проведення технічної експертизи документів, тощо, виникає необхідність володіти знаннями щодо технічного опису та способів друку, які використовуються під час виготовлення свідоцтв про РТЗ, які знаходяться в офіційному обігу на території таких країн ЄС, як Польща та Литва.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС – Європейський Союз;

ІЧ-промені – інфрачервоні промені;

ІЧ-захист – інфрачервоний захист;

Свідоцтво про РТЗ – свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу;

ТЗ – транспортний засіб;

УФ-промені – ультрачервоні промені;

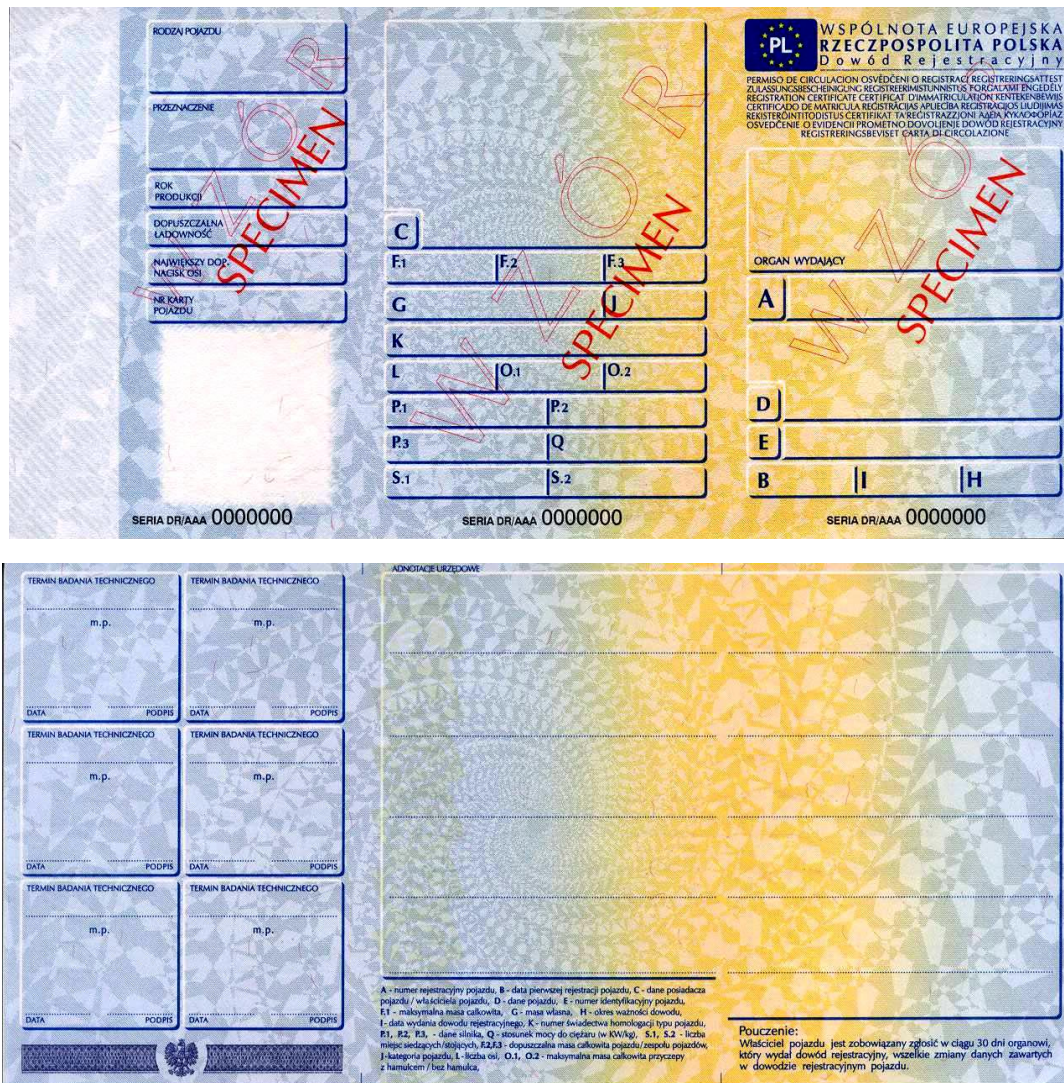
УФ-захист – ультрачервоний захист.

РОЗДІЛ 1

ТЕХНІЧНИЙ ОПИС БЛАНКА СВДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

1.1. Основні зображення зі способами друку та схема зон персоналізації бланка свідоцтва

Бланк свідоцтва про РТЗ Республіки Польща виготовляється з щільного спеціального паперу білого кольору з незначним сіруватим відтінком. З лицьового боку поверхня бланка вкрита прозорою полімерною плівкою, що має рельєфну поверхню. Бланк документа складений в три рази. Розміри бланка в складеному стані – 75x105 мм, у розгорнутому – 105x218 мм (± 0,7 мм) (рис. 1).

Ris. 1. Zobraження лицьової та зворотньої сторони бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Польща

З обох боків бланка свідоцтва надруковані кольорові фонові графічні зображення в синьо-жовтій гамі. Текст з обох боків бланка надруковано барвниками синього та чорного кольорів, лінії графлення – барвником синього кольору. Персональні дані у відповідних графах нанесено барвником чорного кольору.

Основними зображеннями лицьового боку бланка свідоцтва є (рис. 2):

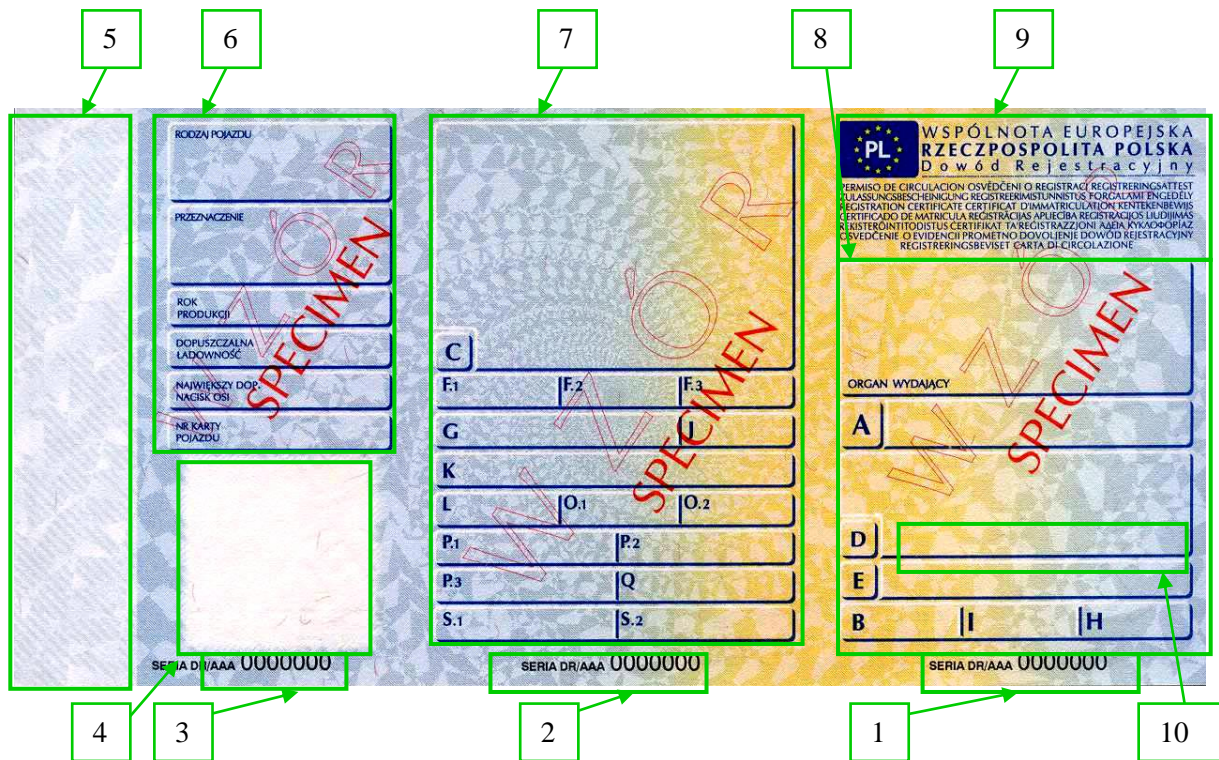

Рис 2. Лицьовий бік бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Польща (із розміткою зон персоналізації)

У правій частині:

зверху – код держави «PL» на тлі зображення прапора Європейського Союзу, праворуч від нього – назва держави та документа польською мовою (рис. 2 позн. 9 та рис. 3);

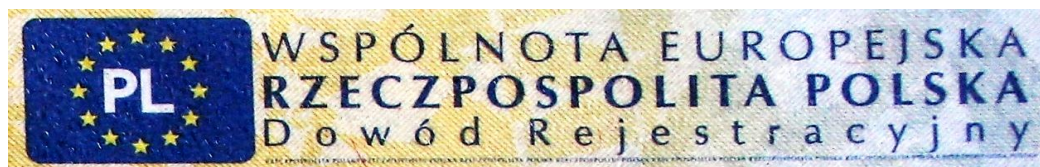

Рис. 3. Збільшена ділянка коду держави «PL» на тлі зображення прапора Європейського Союзу, назва держави та документа

під назвою документа – лінія позитивного мікротексту «RZECZPOSPOLITA POLSKA», що повторюється (рис. 3 позн. 9 та рис. 4), та назва документа різними мовами;

Рис. 4. Збільшене зображення лінії позитивного мікротексту

нижче, послідовно згори до низу, польською мовою – графи для внесення персональних даних (рис. 2 позн. 8): «Орган, що здійснив видачу»; «А» – реєстраційний номер транспортного засобу, що дублюється в графі «D» наскрізною перфорацією (рис. 2 позн. 10 та рис. 5); «D.1», «D.2», «D.3» – марка, модель, тип транспортного засобу; «Е» – ідентифікаційний номер ТЗ (номер шасі/кузова/рами); «В» – дата першої реєстрації ТЗ; «І» – дата видачі свідоцтва про ТЗ; «Н» – термін дії свідоцтва про ТЗ;

Рис. 5. Збільшене зображення наскрізної перфорації

У центральній частині, послідовно згори до низу, польською мовою – графи для внесення персональних даних: «С» – дані про власника транспортного засобу; «F.1» – «S.2» – технічні дані транспортного засобу (рис. 2 позн. 7);

У лівій частині:

послідовно згори до низу, польською мовою – графи для внесення персональних даних: «Вид транспортного засобу», «Призначення автомобіля», «Рік випуску», «Допустиме корисне навантаження», «Найбільше навантаження на вісь», «Номер карти транспортного засобу» (рис. 2 позн. 6);

нижче – зображення ацтек-коду (рис. 2 позн. 4 та рис. 6);

Рис. 6. Збільшене зображення ацтек-коду

ліворуч уздовж лівого зрізу бланка – рядки з інформацією для зчитувальної машини (рис. 2 позн. 5 та рис. 7);

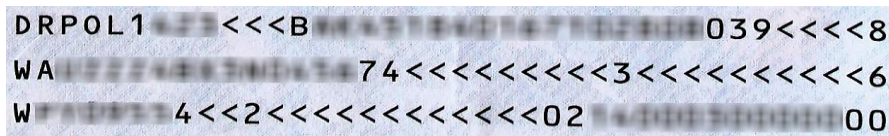

Рис. 7. Збільшене зображення з інформацією для зчитувальної машини

уздовж нижніх зрізів кожної частини лицевого боку бланка барвником чорного кольору нанесено серійний номер документа (рис. 2 позн. 1-3).

Основними зображеннями зворотного боку бланка свідоцтва є (рис. 8):

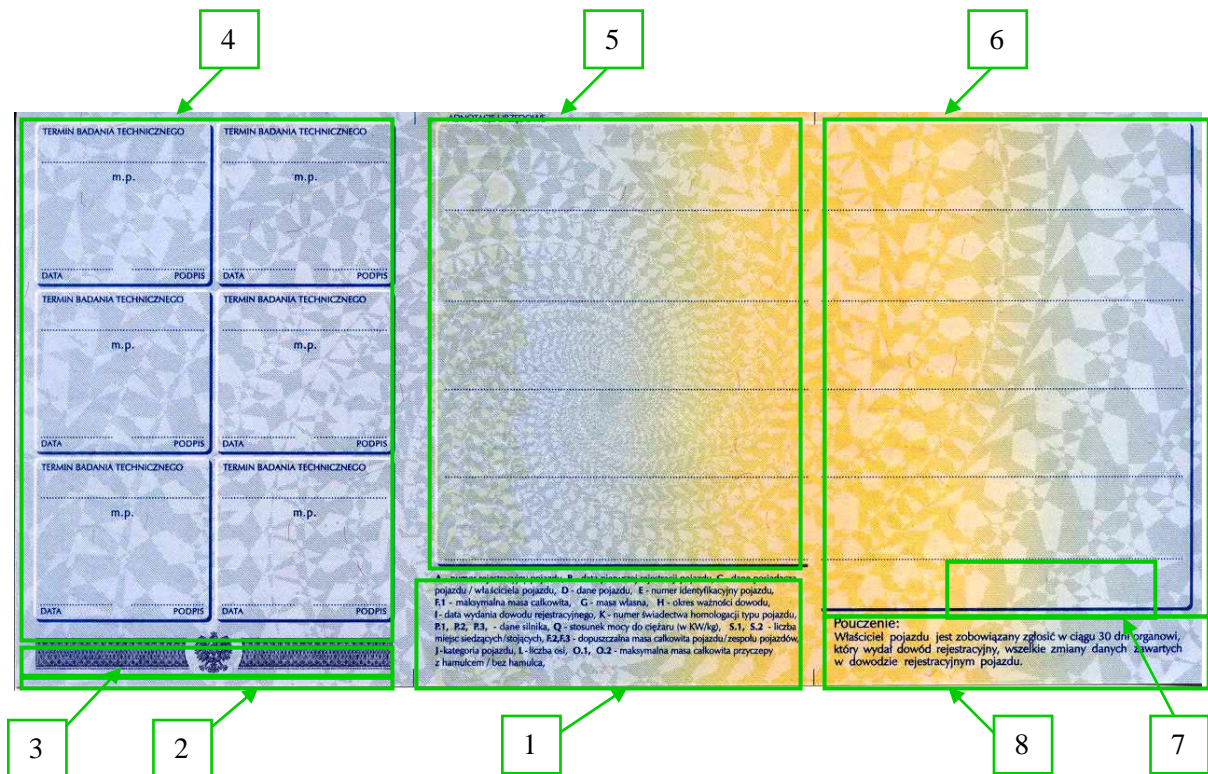

Рис. 8. Зворотний бік бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Польща (із розміткою зон персоналізації)

- у лівій верхній та середній частинах нанесені графи для відмітки проходження технічного огляду транспортного засобу (рис. 8 позн. 4);
- у нижній частині – барвником фіолетового кольору виконано зображення офіційного герба Республіки Польщі та з обох боків від нього гільйоширні смуги з прихованим кодом держави «PL», що повторюється (рис. 8 позн. 3 та рис. 9),

Рис. 9. Збільшені зображення офіційного герба Республіки Польщі та гільйоширної смуги

– під ними – лінія позитивного мікротексту «RZECZPOSPOLITA POLSKA», що повторюється (рис. 8 позн. 2 та рис. 10);

Рис. 10. Збільшене зображення лінії позитивного мікротексту зі зворотного боку

– у центральній частині: вгорі – місце для внесення даних (рис. 8 позн. 5); унизу – розшифровка граф для внесення персональних даних лицьового боку бланка (рис. 8 позн. 1);

– у правій частині: місце для внесення даних (рис. 8 позн. 6); інструкція (рис. 8 позн. 8) та номерна голографічна стрічка прямокутної форми, що змінює колір під час зміни кута освітлення (рис. 8 позн. 7 та рис. 11).

Рис. 11. Збільшене зображення голографічної стрічки (під різними кутами освітлення)

Дизайн бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Польща відтворюється з використанням глибокого (зображення офіційного герба Республіки Польщі та з обох боків від нього гільйоширні смуги з прихованим кодом держави «PL», що повторюється, та лінія позитивного мікротексту «RZECZPOSPOLITA POLSKA», що повторюється) та плоского офсетного (інші зображення) друку, створений із спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією малюнка, нанесених способом плоского офсетного друку з ірисовим розклатом (рис. 12-13). Персоналізація документа відбувається електрофотографічним друком (рис. 14).

Рис. 12. Збільшені ділянки глибокого друку

Рис. 13. Збільшені ділянки плоского друку

Рис. 14. Збільшена ділянка персоналізації документа

1.2. Спеціальні елементи захисту

Даний документ має наступні спеціальні елементи захисту:

- мікродрук (рис. 15);

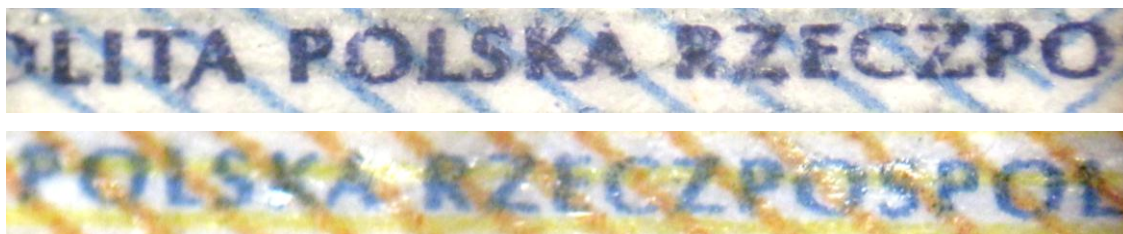

Рис. 15. Збільшені ділянки з мікродруком

- водяні знаки у вигляді коду держави «PL», вписаного до овалу, у позитиві та негативі, у прямому та дзеркальному виді (рис. 16);

Рис. 16. Водяні знаки на лівій частині зворотного боку

- захисні кольорові волокна з обох боків бланка червоного, зеленого та жовтого (рис. 17) кольорів, які при дослідженні в УФ-променях люмінесцюють зеленим та червоним кольорами (рис. 18-19);

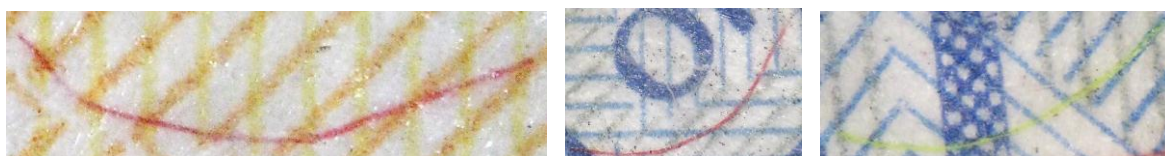

Рис. 17. Захисні кольорові волокна

- УФ-захист: на лицьовому боці бланк під дією ультрафіолетового випромінювання набуває зеленого світіння; на зворотному боці бланка в лівій та правій частинах зображення нанесені невидимим при денному світлі барвником, що під дією ультрафіолетового випромінювання набуває помаранчевого світіння, у вигляді двох автомобілей з увімкненими фарами; у середній частині бланка слабовидимим барвником бузкового кольору з незначним блиском нанесені зображення коду держави «PL», вписане до овалу, які при дослідженні в УФ-променях, поглинають їх (рис. 18-19);

Рис. 18. Лицьовий бік свідоцтва під час дослідження в УФ променях

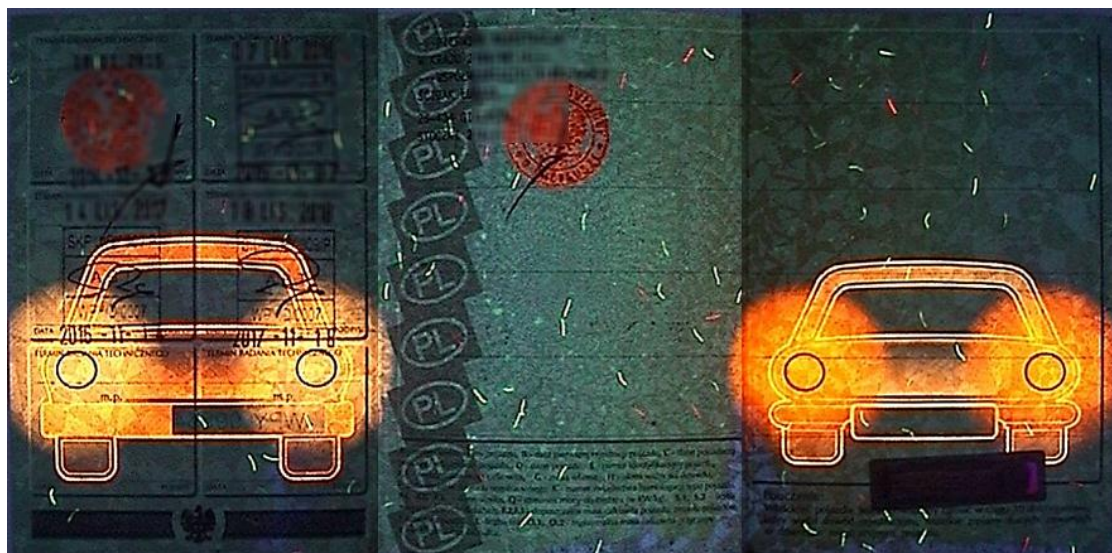

Рис. 19. Зворотний бік свідоцтва під час дослідження в УФ променях

- ІЧ-захист: під дією інфрачервоного випромінювання зображення: захисної сітки, мікротекстів, офіційного герба Республіки Польщі та з обох боків від нього частини гільйоширних смуг – зникають (рис. 20-21).

Рис. 20. Лицьовий бік свідоцтва під час дослідження в ІЧ променях

Рис. 21. Зворотний бік свідоцтва під час дослідження в ІЧ променях

РОЗДІЛ 2 СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА

2.1. Основні зображення зі способами друк та схема зон персоналізації бланка свідоцтва

Слід акцентувати увагу, що з ціллю запобігання та профілактики підробки бланків не тільки свідоцтв про реєстрацію транспортних засобів, а й інших документів, що супроводжують транспортні засоби, загальний дизайн бланків документів періодично зазнає змін. При цьому основні способи друк бланків документів, як правило, не змінюються.

Інформацію із зображеннями щодо дизайну бланка за конкретний рік випуску, що позначений у вихідних типографських даних, можна отримати на офіційних сайтах.

Для наочності ми надаємо зображення бланків свідоцтв про реєстрацію транспортного засобу Республіки Литва за 2006, 2010, 2015 та 2018 років випуску (рис 22-25).

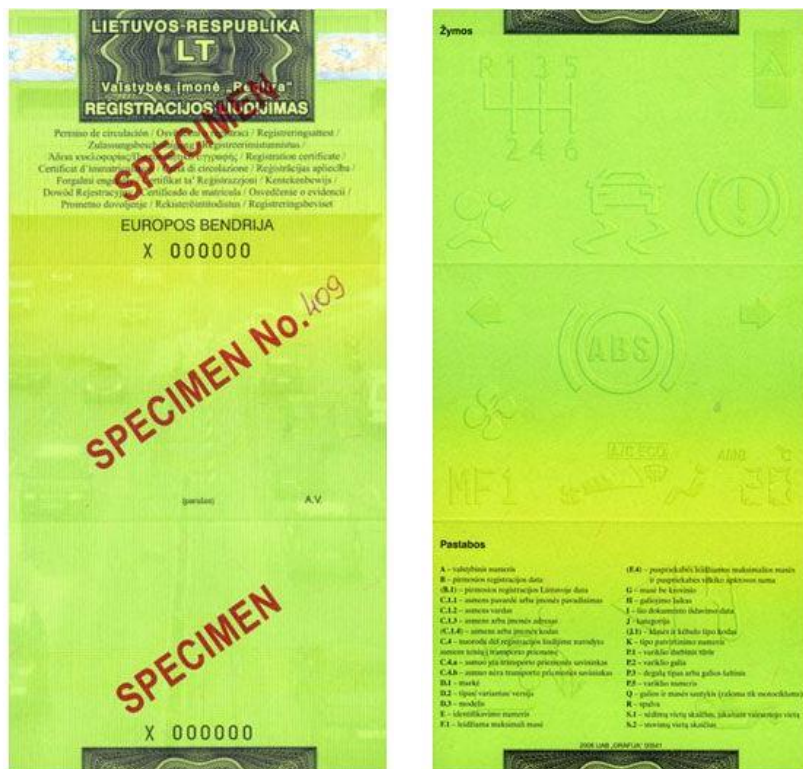

Рис. 22. Лицьова та зворотна сторони бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Литва за 2006 рік випуску

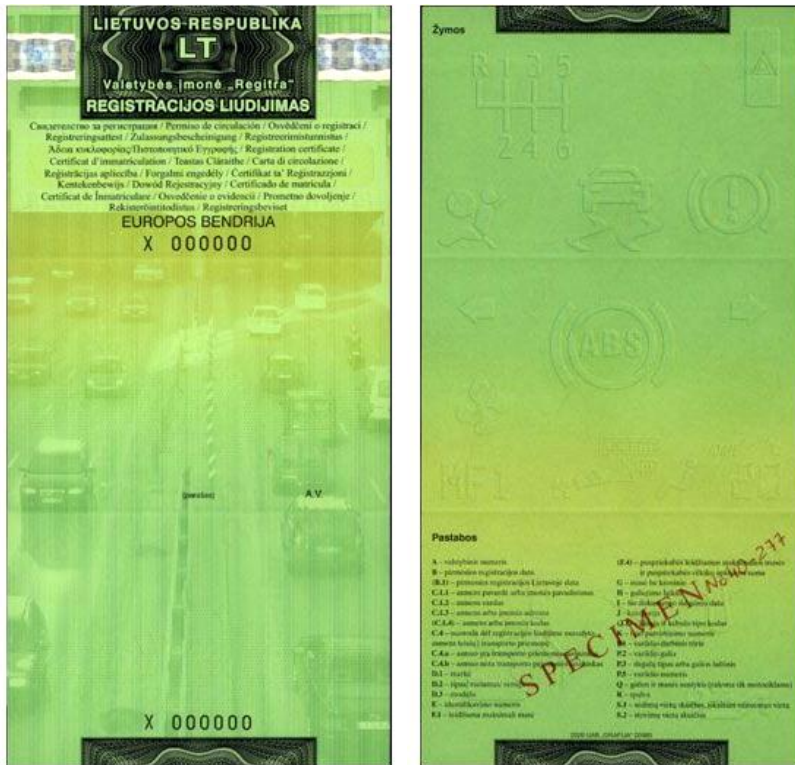

Рис. 23. Лицьова та зворотна сторони бланків свідоцтва про РТЗ Республіки Литва за 2010 та 2015 роки випуску відповідно

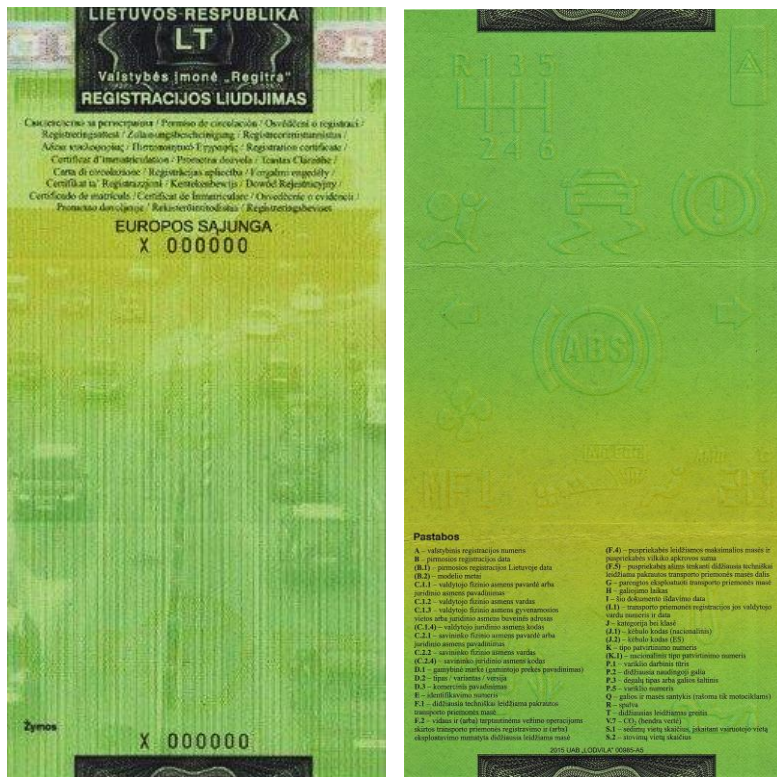

Рис. 24. Лицьова та зворотна сторони бланків свідоцтва про РТЗ Республіки Литва за 2010 та 2015 роки випуску відповідно

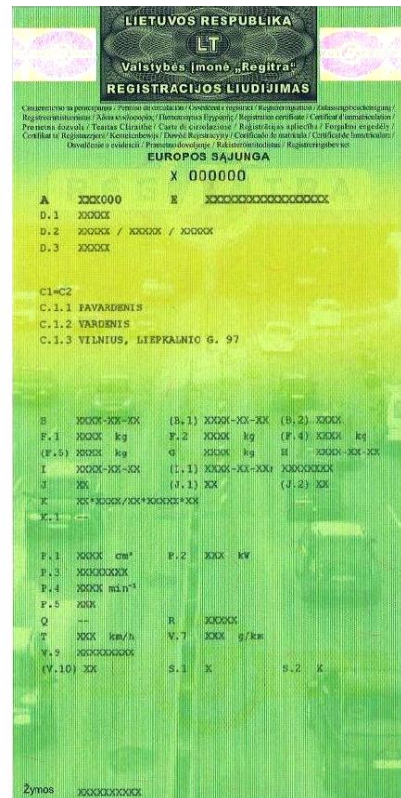
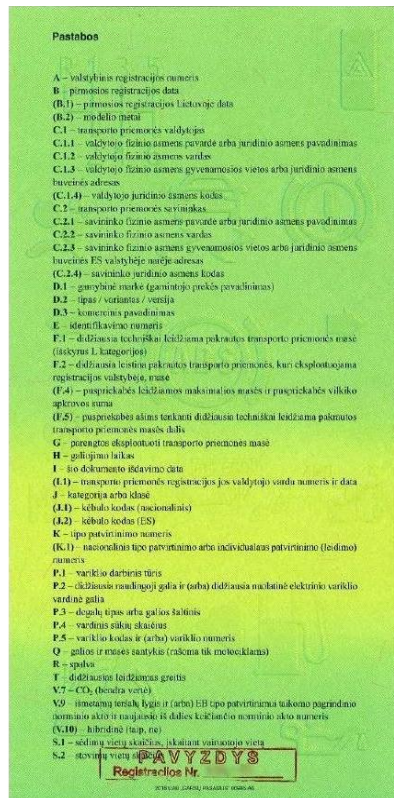

Рис. 25. Лицьова та зворотна сторони бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Литва за 2018 рік випуску

Для висвітлення способів друку бланків свідоцтв про реєстрацію транспортного засобу Республіки Литва ми використовували бланки зразка 2015 року.

Бланк свідоцтва про РТЗ Республіки Литва виготовляється з щільного спеціального паперу з жовтуватим відтінком, що має ламінацію прозорою матовою полімерною плівкою з обох боків. Розміри бланка – 105x209 мм.

З обох боків бланка свідоцтва надруковані кольорові фонові графічні зображення в жовто-зеленій гамі. Текст литовською мовою з обох боків бланка надруковано барвником чорного кольору. Персональні дані литовською мовою у відповідних графах нанесені барвником темно-сірого кольору.

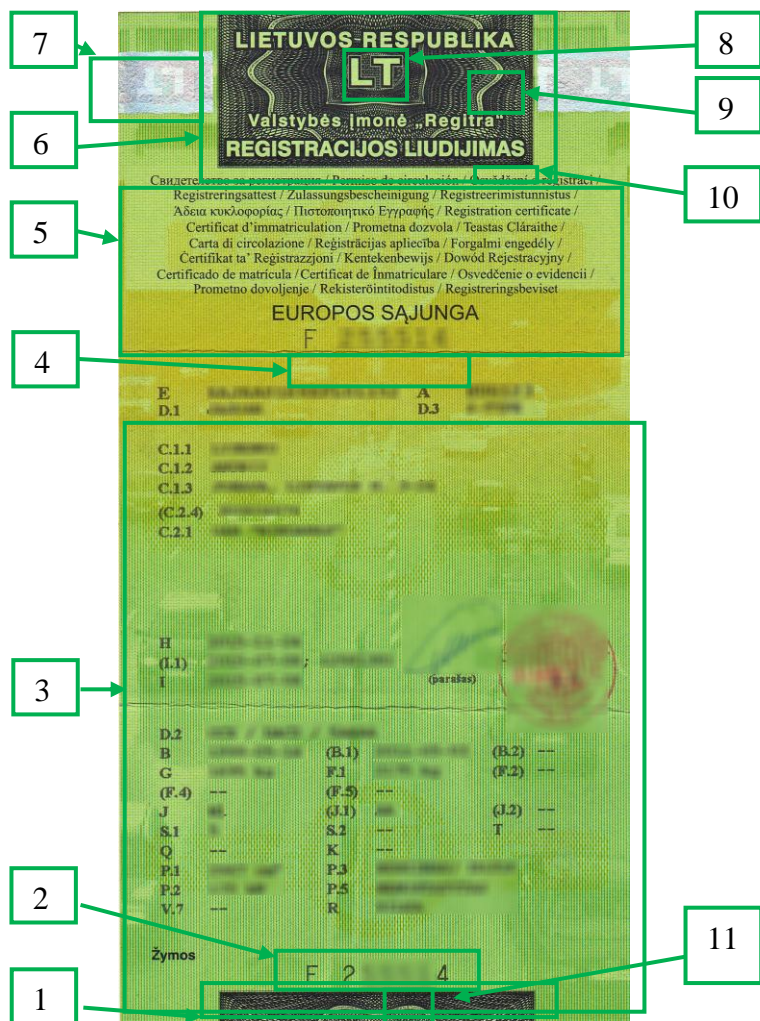

Рис. 26. Лицьовий бік бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Литва з персоналізацією

Основними зображеннями лицьового боку бланка свідоцтва є (рис. 26):
 – у верхній частині:

рамка розмірами 32x64 мм, з гільйоширними елементами, утвореними хвилястими лініями, нанесена барвником чорного кольору, у центрі – код держави «LT», над та під кодом – назва держави, державного підприємства «Regitra» та документа литовською мовою (рис. 26 позн. 6 та рис. 27);

Рис. 27. Збільшене зображення рамки з кодом держави «PL» і назвою держави та документа

між літерами коду держави «LT» у тринадцять рядків розташований негативний мікротекст, «LIETUVOSRESPUBLIKA», що повторюється (рис. 26 позн. 8 та рис. 28);

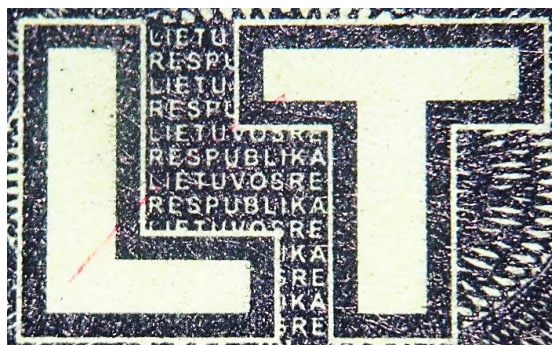

Рис. 28. Збільшене зображення мікротексту між літерами коду держави «LT»

по нижньому краю рамки – лінія негативного мікротексту «LIETUVOSRESPUBLIKAREGISTRACIJOSLIUDIJIMAS» (рис. 26 позн. 10 та рис. 29) та у хвилястих лініях рамки лінія позитивного мікротексту «LIETUVOSRESPUBLIKA» (рис. 26 позн. 9 та рис. 30), що повторюються;

Рис. 29. Збільшене зображення мікротексту рамки гільйоширних елементів

Рис. 30. Збільшене зображення мікротексту у хвилястих лініях гільйоширних елементів

ліворуч та праворуч від рамки – по одному елементу срібного кольору з голографічним ефектом, що мають наближену до прямокутної форму, розмірами по 12x19 мм. Під різними кутами читаються: код держави «LT»; зображення карти Республіки Литви та емблеми державного підприємства «Regitra» (рис. 26 позн. 7 та рис. 31);

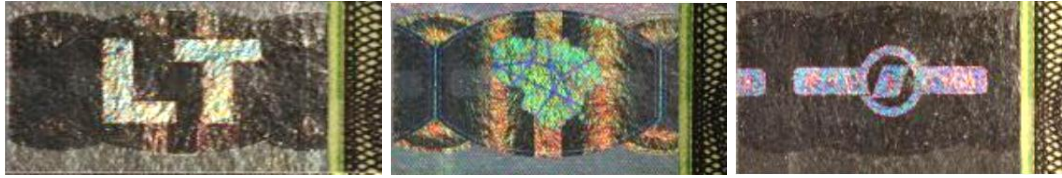

Рис. 31. Збільшені зображення елемента срібного кольору з голографічним ефектом (під різними кутами освітлення)

нижче, послідовно згори до низу, назва документа різними мовами, нижче – текст «EUROPOS SAJUNGA» (рис. 26 позн. 5);

нижче тексту «EUROPOS SAJUNGA» – серійний номер документа, що складається з однієї літери та шести цифр, нанесений барвником сірого кольору (рис. 26 позн. 4);

– у центральній частині – вільне місце для внесення персональних даних (рис. 26 позн. 3);

– у нижній частині:

серійний номер документа, що складається з однієї літери та шести цифр, нанесений барвником сірого кольору (рис. 26 позн. 2);

фрагмент рамки розмірами 7,5x64 мм, з гільйоширними елементами, утвореними хвилястими лініями, нанесений барвником чорного кольору (рис. 26 позн. 1 та рис. 32), та лінією позитивного мікротексту «LIETUVOS RESPUBLIKA», що повторюється (рис. 26 позн. 11 та рис. 33).

Рис. 32. Збільшені зображення рамки з гільйоширними елементами, що розміщена в нижній частині, та мікротексту у хвилястій лінії цієї рамки

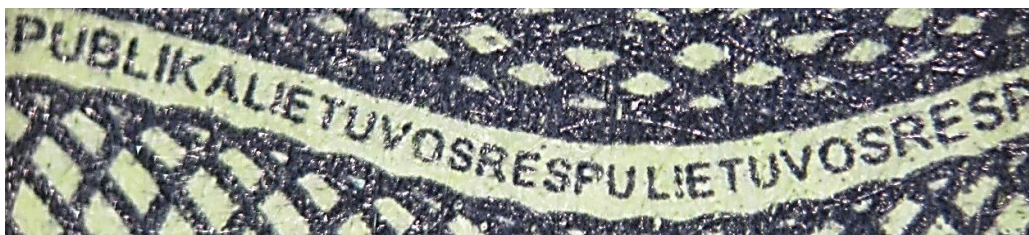

Рис. 33. Збільшені зображення рамки з гільйоширними елементами, що розміщена в нижній частині, та мікротексту у хвилястій лінії цієї рамки

Основними зображеннями зворотного боку бланка свідоцтва є (рис. 34):

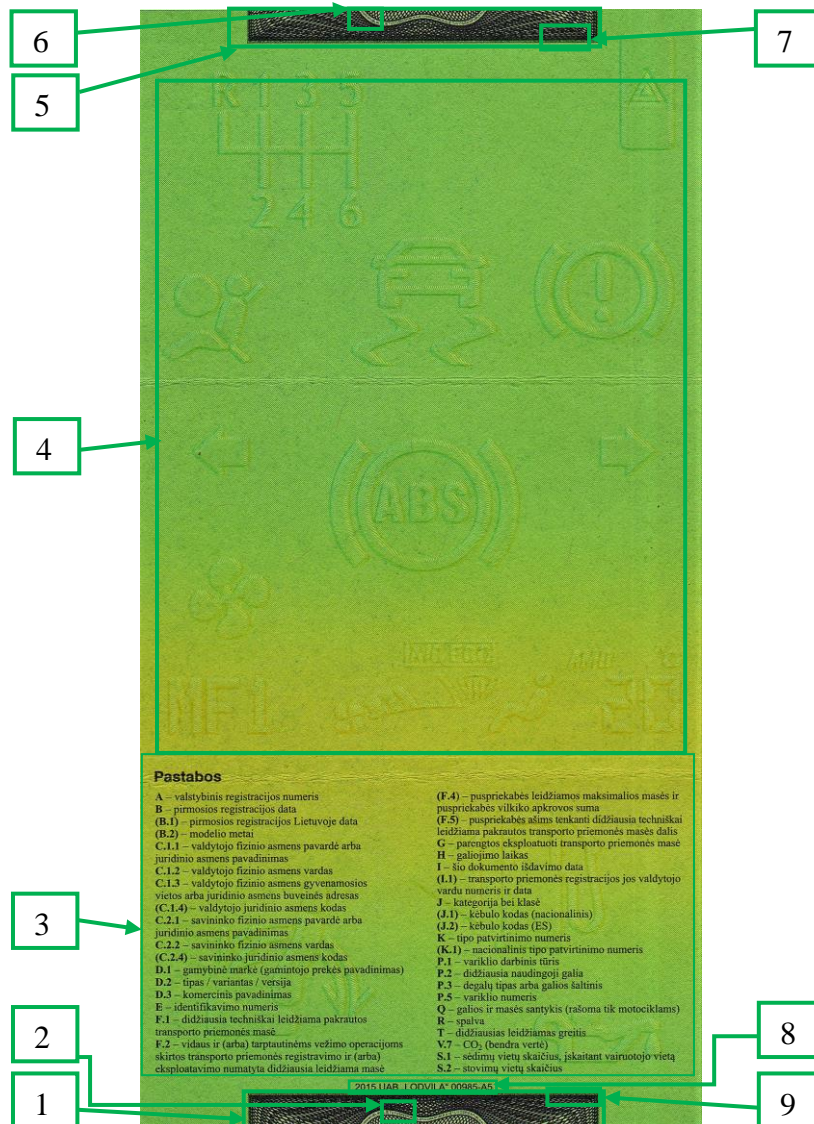

Рис. 34. Зворотний бік бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Литва з персоналізацією

– у верхній та нижній частинах – фрагменти рамки з гільйоширними елементами, що утворені хвилястими лініями, розмірами 7,5x64 мм, нанесені барвником чорного кольору (рис. 34 позн. 1 і 5 та рис. 35);

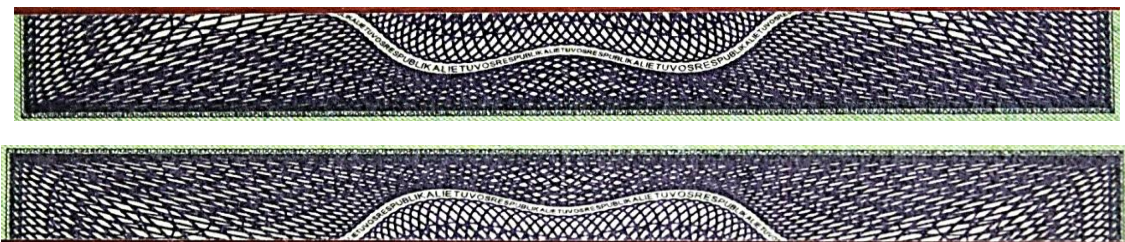

Рис. 35. Збільшені зображення фрагментів рамок – з гільйоширними елементами в: верхній та нижній частинах зворотного боку

по нижньому краю рамки верхнього фрагмента та верхньому краю рамки нижнього фрагмента – лінія негативного мікротексту «LIETUVOSRESPUBLIKAREGISTRACIJOSLIUDIJIMAS» (рис. 34 позн. 7, 9 та рис. 36) та у хвилястих лініях фрагментів лінії позитивного мікротексту «LIETUVOSRESPUBLIKA» (рис. 34 позн. 2 і 6 та рис. 36), що повторюються;

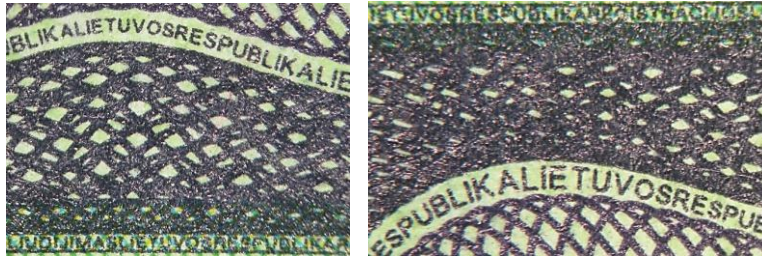

Рис. 36. Збільшені зображення мікротекстів у фрагментах рамок з гільйоширними елементами в: верхній та нижній частинах зворотного боку

– у центральній частині – вільне місце для внесення персональних даних (рис. 34 позн. 4);

– у нижній частині – розшифровка граф для внесення персональних даних (Примітки) (рис. 26 позн. 3): «А» – державний реєстраційний номер; «В» – дата першої реєстрації; «(В.1)» – дата першої реєстрації в Литві; «(В.2)» – модельний рік; «С.1.1» – прізвище фізично*/ї особи водія або найменування юридичної особи; «С.1.2» – прізвище фізичної особи водія; «С.1.3» – адреса фізичної особи водія або адреса зареєстрованого офісу юридичної особи; «С.1.4» – код юридичної особи водія; «С.2.1» – прізвище фізичної особи власника або прізвище юридичної особи; «С.2.2» – прізвище фізичної особи власника; «(С.2.4)» – код самозайнятої юридичної особи; «D.1» – марка (торгова назва виробника); «D.2» – тип/варіант/версія; «D.3» – торгова назва; «Е» – ідентифікаційний номер (номер шасі/кузова/рами); «F.1» – максимальна маса технічно навантажених транспортних засобів; «F.2» – максимально допустима маса реєстрації / експлуатації для транспортних засобів, призначених для внутрішніх та / або міжнародних транспортних операцій»; «(F.4)» – сума гранично допустимих мас напівпричепів і вантажних навантажувачів напівпричепів; «(F.5)» – технічно допустима максимальна маса навантажених осей напівпричепа; «G» – маса транспортних засобів, готових до експлуатації; «H» – строк дії; «I» – дата видачі цього документа; «(I.1)» – реєстраційний номер транспортного засобу та дата від імені його власника; «J» – категорія та клас; «(J.1)» – код тіла (національний); «(J.2)» – код тіла (ES); «K» – номер затвердження типу; «(K.1)» – національний номер затвердження типу; «P.1» – робочий обертовий момент двигуна; «P.2» – максимальна потужність мережі; «С.3» – тип палива або джерело живлення; «С.5» – номер двигуна; «Q» – співвідношення потужності до маси (зустрічається лише для мотоциклів); «R» – колір; «T» – максимально дозволена швидкість; «V.7» – CO₂ (загальна величина); «S.1» – кількість місць, включаючи крісло водія; «S.2» – кількість стоячих місць;

– над нижньою гільйоширною рамкою – реквізити виробника (рис. 34 позн. 8).

Дизайн бланка свідоцтва про РТЗ Республіки Литва відтворюється з використанням плоского офсетного друку і створений із спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією малюнка (рис. 37), а також високого друку (серійний номер документа) (рис. 38).

Рис. 37. Збільшені ділянки плоского друку

Рис. 38. Збільшена ділянка високого друку

Рис. 39. Збільшена ділянка персоналізації документа

Персоналізація документа відбувається, як правило, за допомогою матричного принтера (рис. 39), але можуть бути нанесені і за допомогою іншої розмножувальної техніки.

2.2. Спеціальні елементи захисту

Даний документ має наступні спеціальні елементи захисту:

- мікродрук (зображення 27-34, 36);
- водяні знаки у вигляді напису «LIETUVOS RESPUBLIKA», розміщеного по напівколу, у прямому та дзеркальному відображенні (рис. 40);

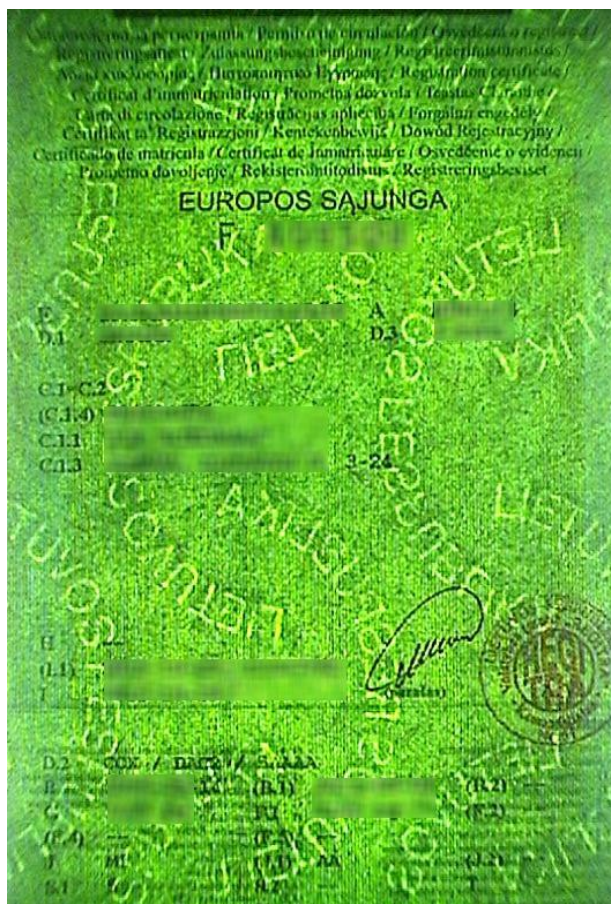

Рис. 40. Водяні знаки

- захисні волокна з обох боків бланка: червоного кольору та невидимі (рис. 41), при освітленні УФ-променями – люмінесціюють помаранчевим та зелено-жовтим кольорами (рис. 42);

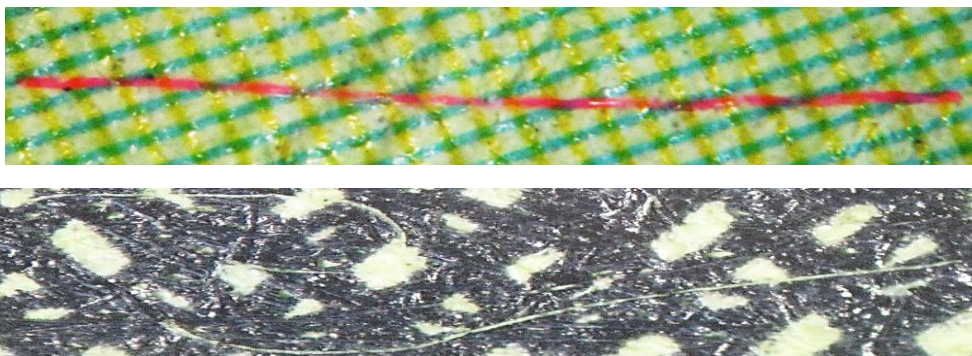

Рис. 41. Збільшені зображення червоних та невидимих захисних волокон

– УФ-захист: на лицьовому боці бланка серійний номер під дією ультрафіолетового випромінювання люмінесціюють жовтим кольором; написи: «LIETUVOS RESPUBLIKA», «REGISTRACIJOS LIUDIJIMAS», та емблема з написом «REGITRA», що повторюється тричі, нанесені невидимим при денному світлі барвником, який під дією ультрафіолетового випромінювання люмінесціюють помаранчевим кольором; на зворотному боці – зображення інформаційних індикаторів приладової панелі автомобіля, утворені лініями захисної сітки, при дослідженні в УФ-променях люмінесціюють помаранчевим кольором (рис. 42);

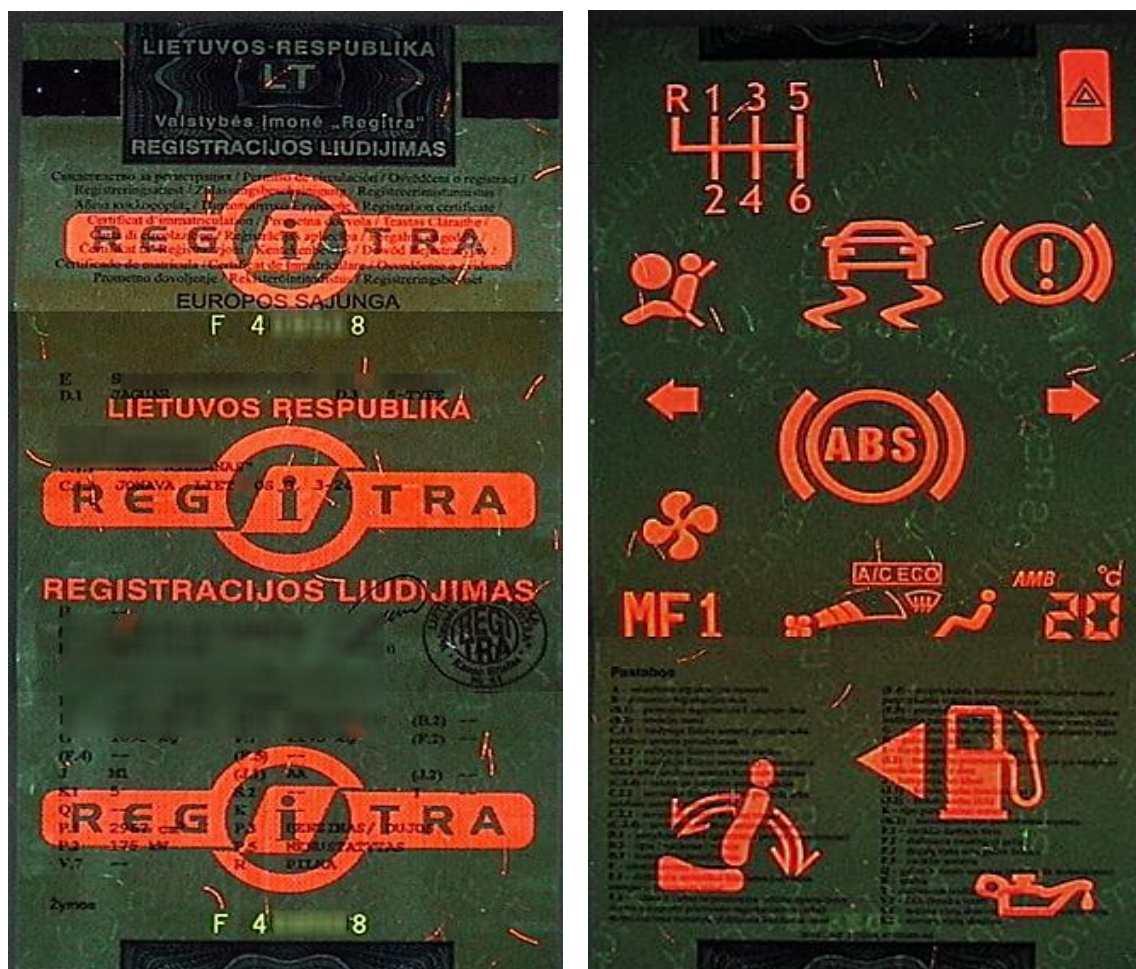

Рис. 42. Лицьовий та зворотний боки свідоцтва при дослідженні в УФ променях

– ІЧ-захист: під дією інфрачервоного випромінювання зникають наступні зображення на лицьовому боці бланка – захисної сітки, у хвилястих лініях гільйоширних рамок лінії позитивного мікротексту «LIETUVOSRESPUBLIKA»; текст: «Свидетельство за регистраци»; «Carta di circolazione / Registracijas arlieciba»; «Dowod Rejestracyjny»; «SAJUNGA» та «Zymos»; на зворотному боці бланка – захисної сітки; середньої частини гільйоширних елементів та реквізити виробника (рис. 43);

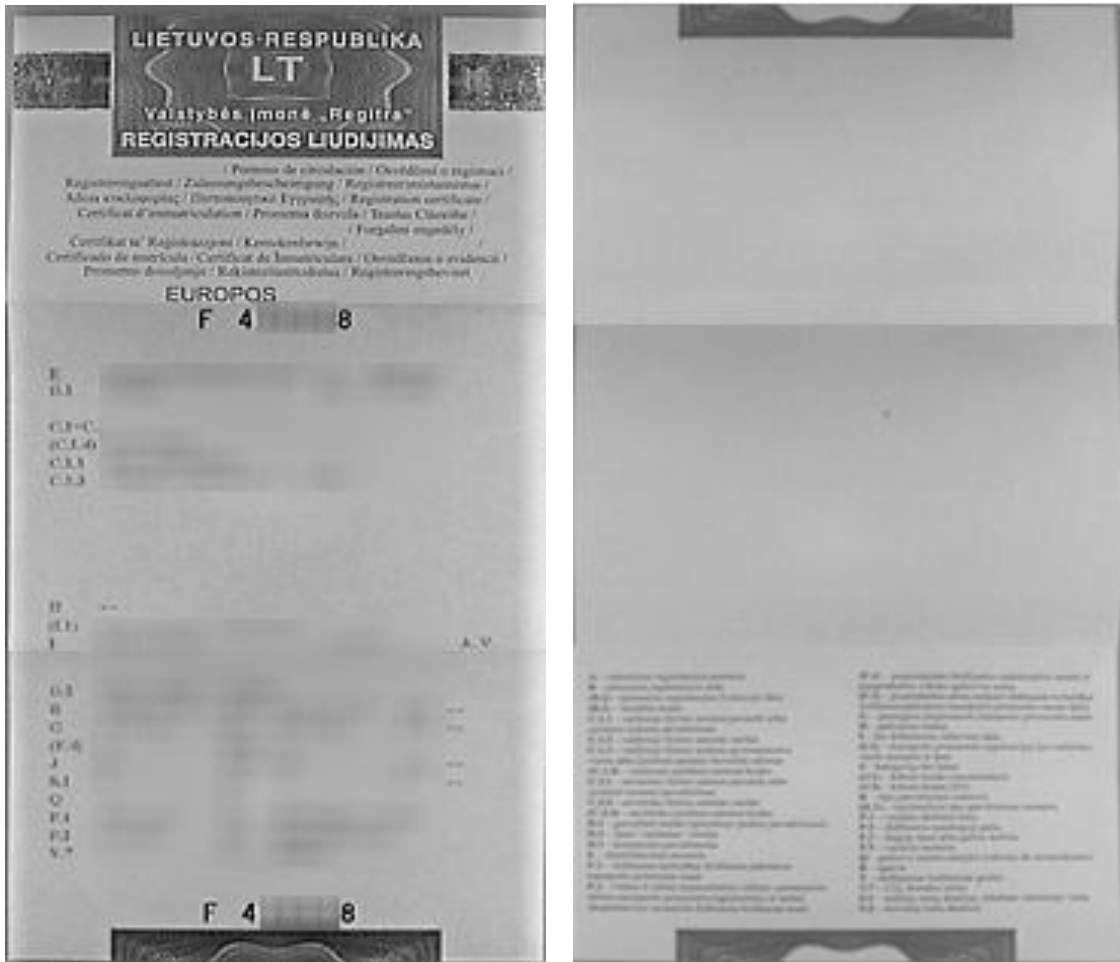

Рис. 43. Лицьовий та зворотний боки свідоцтва при дослідженні в ІЧ променях

– суміщені зображення: зображення фрагментів гільоширних рамок у верхній та нижній частинах лицьового боку при суміщенні продовжують один одне (рис. 44).

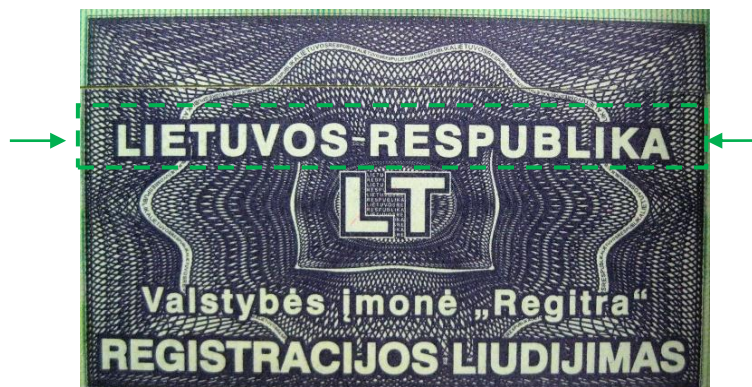

Рис. 44. Суміщене зображення фрагментів рамок з гільоширними елементами: верхнього та нижнього частин лицьового боку

РОЗДІЛ 3

ТИПОВІ СПОСОБИ ПІДРОБКИ СВІДОЦТВ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

3.1. Повна підробка за допомогою копіювально-розмножувальної техніки

Розвиток сучасних технологій та засобів розмножувальної, копіювальної та комп'ютерної техніки сприяє недобросовісним особам застосовувати свої вміння у підробці документів. Документи підроблюються як повністю (виготовляються за відповідними зразками) так і частково (вносяться окремі зміни у справжній документ шляхом: підчистки; хімічного травлення тексту; дописки, додруківки, виправлення тексту; заміни частин документа; підробки підписів, відбитків печаток і штампів). Кожен із цих способів має свої розпізнавальні ознаки підробки.

Під час повної підробки зазначених документів практиці відомі випадки використання поліграфічних форм, як правило, плоского та високого друку. Втім, дедалі частіше на дослідження надходять свідоцтва про РТЗ, які повністю виготовлені за допомогою копіювально-розмножувальної техніки. У такому разі справжнє свідоцтво про РТЗ сканується, далі за допомогою комп'ютерної техніки можуть бути внесені зміни в документ, після чого документ роздруковується. При цьому ніяких спеціальних елементів захисту не використовується. Інколи в свідоцтвах про РТЗ Республіки Польща імітують наскрізну перфорацію реєстраційного номеру автомобіля, що знаходиться у графі «D» лицьового боку документа, шляхом проколювання паперу загостреним предметом. Але при цьому спостерігається недотримання норм форми отворів, їх розмірів та відстані між ними (рис. 45). У свідоцтвах про РТЗ Республіки Литва можуть піддаватись імітації елементи срібного кольору з голографічним ефектом, наприклад, шляхом аплікації (рис. 46).

Зображення документа у цих випадках втрачають в якості та чіткості деталізації відображень мікродеталей малюнка бланка, набувають розмитості. Папір таких свідоцтв не щільний, на згинах має пошкодження у вигляді переривів у малюнку захисної сітки, розволокнення та потертості паперу, розшарування паперу бланка тощо. Найчастіше ламінація паперу відсутня, а якщо є, то з товстого шару полімерної плівки, що перевищує розміри паперу бланка. Зображення виготовляються друку за допомогою кольорових принтерів або багатофункціональних пристроїв електрофотографічним або струминним способами (рис. 47).

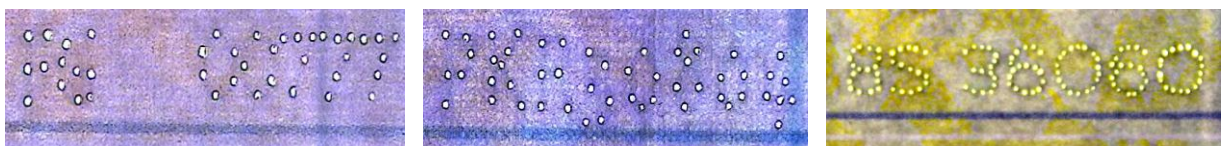

Рис. 45. Збільшені ділянки з імітацією перфорації реєстраційних номерів автомобілів у графі «D» свідоцтв про РТЗ Республіки Польща

Рис. 46. Збільшені зображення імітованих елементів срібного кольору з голографічним ефектом у свідоцтвах про РТЗ Республіки Литва

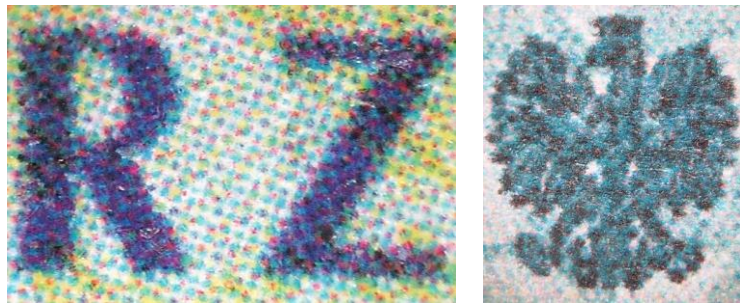

Рис. 47. Збільшені ділянки бланків, виготовлені електрофотографічним та струминним способами друку

3.2. Часткова підробка (внесення змін до первинного змісту)

Часткова підробка – це внесення змін до первинного змісту свідоцтв про реєстрацію ТЗ, що відповідають встановленому зразку, тобто справжніх бланків. Способи внесення змін залишаються сталими: виправлення, дописка, підчистка, травлення, змивання, монтаж. В умовах сьогодення вони можуть використовуватись у поєднанні з комп'ютерною обробкою, що суттєво ускладнює виявлення змін в документі. Втім, останнім часом найбільш поширеними способами часткової підробки (внесення змін до первинного змісту) досліджуваних свідоцтв про реєстрацію ТЗ, що відповідають встановленому зразку, є:

– видалення первинного друкованого тексту персоналізації (реквізитів) та нанесенням на його місце іншого (рис. 48-49);

Рис. 48. Збільшені зображення видалення первинного друкованого тексту реквізитів документа

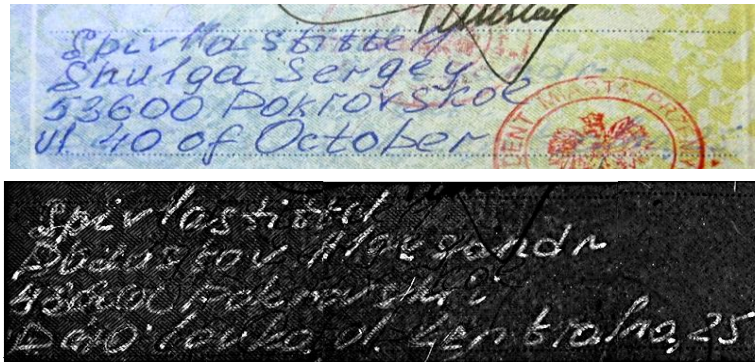

Рис. 49. Збільшена ділянка реквізитів із внесеними змінами та первинні дані при кольоровій флюоресценції

– аплікація частини документа, яка повністю виготовлена за допомогою копіювально-розмножувальної техніки, наприклад, розшарування паперу бланка з послідуною заміною зворотного боку з новими даними та датами щодо митного контролю, де зображення бланка роздруковуються за допомогою копіювально-розмножувальної техніки (рис. 50);

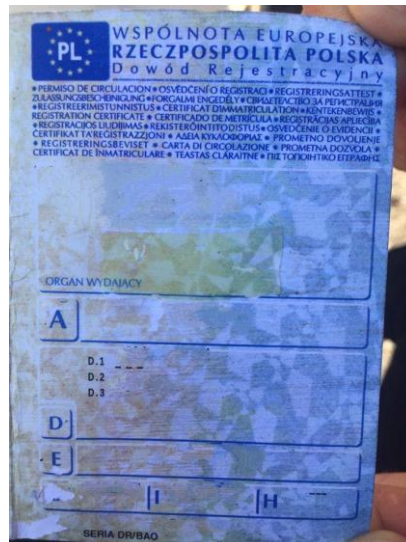

Рис. 50. Збільшена ділянка реквізитів із внесеними

Під час огляду свідоцтв про РТЗ, їх вилученні, призначенні та проведенні судової експертизи важливим фактом є правильне поводження з ними, як і з будь-якими документами. При цьому традиційно використовують різноманітну техніку (портативні мікроскопи, лупи, освітлювачі) та методи дослідження, що не пошкоджують та не змінюють їх. У документи неприпустимо вносити будь-які зміни шляхом обведення, підкреслення, інших позначок, пошкодження аркушів документу тощо.

При роботі з документами не можна допускати впливу води чи розчинників, залишати їх під дією прямих сонячних променів, не допускати дії високих і низьких температур на нього, не робити будь-яких написів, не допускати перегинання та іншого втручання як у змістовну частину документа, так і у матеріальний носій (диски, дискети тощо). Дотримання зазначених вимог забезпечує схоронність слідів, які в подальшому можливо досліджувати в якості об'єктів судової експертизи.

ВИСНОВКИ

Науково-технічний прогрес дозволяє застосовувати більш досконалі способи фальсифікації документів, що значно ускладнює процес їх виявлення. При огляді свідоцтва про РТЗ як судовими експертами, так і працівниками правоохоронних органів вивчається бланк свідоцтва та правильність заповнення його реквізитів.

Серед сучасних способів підробки бланків документів варто виділити дві групи: використання копіювально-розмножувальної техніки та використання поліграфічного друку. В першому випадку використовуються різноманітні види принтерів, доступ до яких є вільним і не потребує наявності ні спеціальних навичок в користуванні, ні великих матеріальних витрат на придбання. Використання таких технологій дозволяє протягом короткого проміжку часу виготовити будь-яку кількість екземплярів. Проте, слід зазначити, що бланки документів, виготовлені таким способом, навіть без експертних знань легко відрізнити від справжніх за певними ознаками (струменево-крапельний принтер наносить зображення, які розрізняють за наявністю крапок-«клякс» різного кольору; при виготовленні документу за допомогою лазерного принтеру зображення формується за рахунок магнітного порошку (тонеру), який має характерний блиск та з часом осипається).

Друга група способів підробки бланку документу полягає в використанні окремих видів поліграфічного друку, доступ до яких є у приватних друкарнях. Найчастіше це плоский та високий друк, але неозброєним оком їх важко розрізнити навіть фахівцю. В таких випадках необхідно звернути увагу на інші ознаки. Зокрема, в підроблених бланках документів або зовсім відсутні захисні елементи або імітовані деякі з них. Працівники правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з перевіркою таких документів, мають можливість швидко відрізнити документ, виготовлений зазначеним способом, використовуючи портативні пристрої з УФ- та ІК-променями.

Якщо бланк документу відповідає встановленому зразку, нерідко змінам підлягають його реквізити. В свідоцтвах про РТЗ переважно використовуються видалення первинного друкованого тексту персоналізації (реквізитів) та нанесенням на його місце іншого, а також аплікації частини документа, яка повністю виготовлена за допомогою копіювально-розмножувальної техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. European Council. Council of the European Union. URL : <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/search-by-document-country.htm>.
2. Info car USŁUGI DLA KIEROWCÓW. URL: <https://info-car.pl/new/rejestracja-pojazdu/informacje-o-dokumencie>.
3. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. Ministerstwo Infrastruktury. URL: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/wzory-dowodow-rejestracyjnych?page=1&size=10>.
4. Registra. URL: <https://www.regitra.lt/en/services/vehicle-registration/vehicle-registration-documents>.
5. Бідняк Г. С. Застосування спеціальних знань поліцейськими під час перевірки документів. *Науковий вісник приватного та публічного права*. Вип. 1 (2). С. 130-133.
6. Бірюков В. В., Коваленко В. В., Бірюкова Т. П. Криміналістичне документознавство: практичний посібник. К. : Вид-во Паливода А. В., 2007. 332 с.
7. Воробей О. В., Кофанов А. В. Техніко-криміналістичне дослідження документів: навч. посіб. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. 312 с.
8. Інформаційно-пошукова система «FDS Forensic».
9. Кабанов Г. О., Граціанов А. І., Науменко С. М. Основні елементи захисту супровідних документів на транспортні засоби окремих країн Європи: Інформаційний лист ДНДЕКЦ МВС України. Київ, 2007. 54 с.
10. Кофанова А. В. Криміналістична техніка: навч. посібник. К. : 2006. 456 с.
11. Методика технічної експертизи документів (загальна частина). Київ, 2007. 36 с.
12. Методика дослідження документів, виготовлених за допомогою лазерних принтерів – код державної реєстрації № 2.3.32 від 06.02.2009 р.
13. Методика дослідження документів, виготовлених за допомогою струминно-крапельних принтерів – код державної реєстрації № 2.3.31 від 06.02.2009 р.
14. Коваленко В. В. Методика технічної експертизи бланків документів (код державної реєстрації № 2.3.39 від 06.02.2009 р).
15. Ковальов К. М., Коваленко В. В. Методика технічної експертизи відбитків печаток та штампів (код державної реєстрації № 2.3.46 від 03.03.2010 р). К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2009. 19 с.
16. Лишак О. А., Попов В. Л., Ковальов К. М. Методичні рекомендації щодо дослідження документів, виготовлених за допомогою струминно-крапельних принтерів (код державної реєстрації № 2.3.31 від 06.02.2009 р.). К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2003. 15 с.
17. Портал законодавчих актів Республіки Литва. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d6044e902e2d11e4b487eaabe28831e8?jfwid=mmceodlos>.
18. Шпакович Н. Г., Пелюшок В. Г. Найпоширеніші способи друку: метод. лист ДНДЕКЦ МВС України. Київ, 2021. 31 с.

Для нотаток

Навчальне видання

**Бідняк Г. С.
Гуртовий В. М.
Репешко І. Ю.
Сидоров О. А.**

**ОСНОВНІ СПОСОБИ ДРУКУ ТА ЕЛЕМЕНТИ ЗАХИСТУ СВИДОЦТВ
ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ДЕЯКИХ КРАЇН ЄС
(ПОЛЬЩА, ЛИТВА)**

Методичні рекомендації

Редактори, оригінал-макет – *Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга*

Підп. до друку 01.05.2023. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний, цифровий.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 1,87. Обл.-вид. арк. 2. Тираж – 50 прим. Зам. № 01/23-мр

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua